

Presentación en Sotrondio

El día 18 d'ochobre de 1995 tuvo llugar en Sotrondio la presentación del llibru Llingua Asturiana. Globalización ya interdisciplinariedad, del que ye autor Pablo Xuan Manzano y qu'asoleyó l'Academia na coleición "estaya pedagóxica". L'actu celebróse nel Salón de Plenos de la Casa Conceyu de Samartín del Rei Aurelio y la presentación tuvo al cargu de Xosé Antón González Riaño, direutor de la coleición. Éstes foron les sos pallabres:

Los organizadores d'esti actu mándenme que, comu responsable de la coleición "estaya pedagóxica" de l'Academia de la Llingua Asturiana, diga delles coses y voi diciles, pero intentando ser breve y claru.

Ensin insistir nel xuiciu que-y merez a Darlenne'l llibru —xuiciu que comparto—, ye necesario felicitar a Pablo Xuan Manzano por ufiertanos un estudiu sistemáticu y coherente de lo que son les posibilidaes educatives del asturianu, pero, sobre too por ser un maestru enfotáu cuantayá (cuandu munchos duldaben) na necesidá de que la llingua d'Asturies fuere una asignatura normal dientru'l sistema educativu asturianu. A mí paezme, y de xuru notaréis que somos amigos de vieyo, que Pablo foi y ye una persona fundamental nel procesu de dinamización de la enseñanza de la llingua asturiana y ési ye pa mí un méritu que sobrepasa la importancia fondera que tien ésta y otres munches de les sos aportaciones didáutiques y pedagóxicques.

Y yá, estrictamente, comu direutor de la coleición (de la que'l llibru que güei se presenta fai'l númberu 9) tengo que dicir que ye la única coleición didáctica qu'esiste n'Asturies y fecha polos propios maestros. Ello nun ye casualidá porque convién saber que'l profesor de llingua asturiana nun ye un profesional más, ye un docente qu'inxustamente xuega n'inferioridá de condiciones desque, tovía, l'asturianu nun ye llingua co-oficial al llau del castellán y esto oblígalu, de xuru, a ser un afalador del procesu de recuperación llingüística que tien na enseñanza'l so aspeutu más importante.

Con too, naide pue dicir que nun ye posible la xeneralización del deprendimientu escolar a tolos centros educativos d'Asturies porque, téunicamente, tenemos les ferramientes pedagóxicques necesaries (métodos didáuticos, llibros de testu, profesores preparaos, etc.) y socialmente porque a la mayor parte de la población del Principáu prestaría-y que —comu faen cola so llingua vascos, gallegos, navarros, valencianos, baleares y catalanes—, l'asturianu tuviere una presencia normal nes nueses escueles y colexos.

La decisión ye dafechu política, estrictamente política: o se respeta la llingua y cultura d'Asturies o non, o se respeten los drechos de los asturianos o non. Si ye que non, Asturias nun tendría futuru comu comunidá diferenciada y orgullosa de sí mesma. Pero, tamién si ye que non, mumchos asturianos organizaríamosnos y llucharíamos pa que les coses s'endrecharen. Nesti sen, el primer pasu sería convenir al nuevu gobiernu del Principáu d'Asturies que'l marcu llegal de referencia (Art. 4 del EAA, que garantiza la enseñanza a tolos escolinos ensin más restricciones que la voluntariEDAD y el respetu a les

variantes), les esputatives sociales y los resultaos del actual procesu d'escolarización de la llingua asturiana esixen d'una planificación a curtiu y mediu plazu qu'afite la práutica de los drechos culturales de los nuesos nenos y nenes y permita una presencia escolar del asturianu coles másimes garantías educatives y pedagóxicques.

Esta idega vien espardiéndose por munchos enseñantes y el so aspeutu cimera ye *la oficialidá de la llingua hestórica d'Asturies*. Nidiamente, l'estatus d'oficialidá ye la única garantía de que'l camín de normalización social del idioma, dientru del mundu educativu, pue tener un futuru vidable y non suxetu a les cambiantes coyuntures polítiques. Con too, comu dicimos, hai posibilidaes llegalas d'actuación inmediata que dependen, exclusivamente, del compromisu que'l P.P. tea dispuestu a asumir con Asturies. Asina, entre otros:

1. L'aprobación a través del B.O.P.A. de los Currículos d'Educación Primaria y Secundaria.

Sedría conveniente equí partir de la propuesta curricular plantegada polos anteriores responsables de la Consejería, yá debatida ente los enseñantes d'asturianu y espublizada pol Gobiernu del Principáu d'Asturies nel añu 1994.

2) La xeneralización del asturianu en tolos centros educativos y niveles non universitarios.

Esta ufierta tien de plantegase comu asignatura fundamental del currículum, magar el so calter optativu, en tolos centros (agora dependientes del M.E.C. y nun futuru prósimu de la Comunidá Autónoma); ye dicir, na enseñanza pública y concertada.

3) La consideración de la llingua asturiana comu llingua d'enseñanza.

Tal consideración ha tenese en cuenta, en primer llugar, si mos decatamos que pa munchos neños y neñes asturianos l'asturianu ye la so llingua materna y la llingua habitual d'interrellación y, per otru, qu'una llingua minoritaria nun se dignifica dafechu na escuela mentantu nun seya llingua de tresmisión y acoyida de conocimientos d'otres fasteres educatives.

4) La reconocencia al profesoraú d'asturianu de la so cualificación comu especialista n'igualdá de condiciones que nel restu de les arees.

Ello lleva darréu la esistencia d'un catálogu de puestos de trabayu pa esos especialistas que faiga posible'l so destín con un calter definitivu, acordies cola práutica afitada pa otros especialidaes.

5) La formación de los docentes ha ufiertala la universidá con una titulación de llicenciatura (pa la E. Secundaria) y diplomatura (pa la E. Primaria).

Nun podemos escaecer, nesti sen, que l'actual presencia de la Filoloxía Asturiana comu "títulu pro-

piu” dientru de la Universidá d’Uviéu ha considerase, reconociendo los sos llogros, comu daqué provisional o esperimental, mentantu nun s’igüen unos planes d’estudiu qu’homologuen les titulaciones del profesoráu d’asturianu coles del restu de docentes.

Nesti terrén, por cierto, acaba producise un grave atropellu escontra l’autonomía y la dignidá de la Universidá d’Uviéu, pero afaláu por persones asitiaes n’Asturies, darréu qu’ayeri mesmo’l Conseyu d’Universidaes, dende Madrid y nuna decisión incalificable, torgaba la consideración de l’asignatura d’asturianu comu materia troncal nos planes d’estudiu de la Facultá de Filoloxía. Equí, por cierto, tien tamién el nuevu Gobiernu y el restu de fuerces polítiques una perbona oportunidá p’averase a favor o escontra de los intereses d’Asturies.

Dende llueu, pa conseguir éstos y otros llogros hai munches maneres de lluchar. El llibru de Pablo, por exemplu, ye una d’elles. Na más, gracies.

XI Premios “Andrés Solar”

Entregáronse en Xixón, en mes d’avientu y nel llar del Atenéu Obrero, los XI Premios “Andrés Solar” qu’entama la Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana. Un representante de l’asociación lleó, tres la entrega de los premios, (al Serviciu de Documentación y Archivos d’HUNOSA el “Andrés Solar” y al Conseyu d’Universidas la “Madreña de Purpurina”) les siguientes pallabres:

Son yá once les vegaes que nos aconceyamos pa facer alcordanza d’Andrés Solar festexando los premios que lleven el so nome y felicitándonos porque hai daqué que cada añu amerita llevar esa reconocencia pública de la XUNTA POLA DEFENSA DE LA LLINGUA ASTURIANA. Tamién son once les ocasiones que premiamos col “antipremiu” a los que trabayen día y nueche coles maniobres escures o coles babayaes en primer plana de los periódicos, cola política de nun facer nada o coles midíes polítiques más catastrófiques, col despreciu, cola inorancia más soberbiosa, pa que la llingua asturiana nun salga alantre, pa quitar que la nuesa llingua tradicional vea d’una vez una lluz d’esperanza nel horizonte.

Nun ye casualidá que tolos años tea malo d’escoyer, d’ente’l báramu d’enemigos públicos de la recuperación llingüística d’Asturies, quién merez calzar, primero que naide, la madreña de purpurina. Tampocu nun ye casualidá que nun tea nada bono d’atopar quién destacara a lo llargo del añu por un trabayu públicu, por un xestu de sonadía, por un pasu arrechú nel camín de facer que l’asturianu tea presente, en pie d’igualdá col castellanu, na nuesa sociedá. Nun hai que s’extrañar: ye l’Asturies probetaya y avergonzada de sí mesma que nos toca vivir y que dalgunos y dalgunes dende’l nuesu trabayu diariu na XUNTA POLA DEFENSA DE LA LLINGUA ASTURIANA, queremos tresformar. Por eso merez un especial reconocimientu que dende una seición d’una empresa pública comu HUNOSA, de tanta trascendencia pa la vida asturiana y, delles veces por desgracia, tan d’actualidá, se faiga un usu públicu y desprexuciáu del asturianu: en convocatories públiques, n’anuncios na pren-

sa. Son esos xestos, esos detalles qu'a daquién-y puedan abultar poco, los que faen normal día a día una llingua. Son eses actuaciones les que se diben dar de manera xeneralizada si viviéremos nuna situación normal regulada y favorecida poles instituciones públiques. Y güei nun pasa eso porque esi compromisu institucional nun ta reflexáu nuna llei d'oficialidá. L'únicu compromisu qu'hai ye un probe artículu 4^u del que nengún gobiernu asturianu quixo facer una llectura un poco más arrogante que nun sía la necia y xorda repetición de pe a pa cola que nos aburren a diario los actuales gobernantes y que deprendieron de memoria de los anteriores.

D'esta vuelta, el premiu malu hubo que lu multiplicar pa poder agasayar a tou un Conseyu d'Universidaes. Son munches les madreñes de purpurina les que precisamos pa calzar los pies de tan insignes rectores d'Universidaes, de tantu responsable caderalgu español que decidió, depués de recibir les llamaes de rigor dende dalgún despachu d'Uviéu, que la Universidá Asturiana nun tien entidá abonda pa decidir lo que-y convién y lo que quier o nun quier ufiertar al so alumnáu. Saben en Madrid, meyor que nós, lo qu'hai que facer cola llingua asturiana y hasta dalgunos vienen equí a danos lleiciones. Pero nun nos engañemos: la culpa nun vien sólo de fuera. El problema tenémoslu en casa porque los nuestos políticos dexaron qu'a la nuesa llingua nun se-y diera'l tratu digne qu'ameritaba, porque a lo llargo de toos estos años nun se fexo migaya pa evitar qu'en Madrid puedan llegar a dicir, si ye que saben qu'esistimos, que l'asturianu nun ye una llingua. Ehí ta l'apuesta que los nuestos políticos tienen que facer: comprometese d'una vez, ensin mieos nin rocees, cola dignificación de la llingua tradicional del pueblu al que, cola boca llena, dicen saber entender y representar. Qu'entiendan. Que sepan interpretar los datos. Qu'escuchen la voz de la xente. Si pa ellos nun ye abondo pa convencelos el mínimu respetu que tou demócrata tien de tener a los drechos humanos, si nun-yos abasta colos datos sociollingüísticos, coles encuestes que tanto-yos presta remanar, si los resultaos tan bonos de la escolarización del asturianu nun-yos dicen nada, ehí tuvieron el 25 de payares la cai Uría d'Uviéu atada de xente d'arriba a embaxu esixendo la oficialidá de la llingua y el respetu pal patrimoni cultural asturianu.

La situación política n'Asturies ye abondo inestable y les noticias referíes a la reforma del Estatutu d'Autonomía apaecen un día y otru. Fálase tamién de la reforma del artículu 4^u pa incluyir nél la oficialidá y discútense sobre si va ser ésa una condición sine qua non pa llegar a dalgún alcuerdu ente les fuerces polítiques favorables al pautu. Noticias comu la del miércoles pasáu, cuando se llogró aprobar una propuesta d'Izquierda Xunida pa que la Comisión de Cultura del Congresu solicitara del MEC que'l Conseyu d'Universidaes reconsiderere'l so determináu, tien que nos allegrar a toos y a toes, y más cuando la apoyaron los votos del PSOE y CiU. Sicasí, el PP, nuna muestra más de cuál ye la so postura abstúvose na votación cola sida de que "nun se quieren entrometer na autonomía universitaria". Y dícenlo cuando foi precisamente un atentáu contra l'autonomía de la Universidá asturiana lo que significó l'alcuerdu del Conseyu d'Universidaes.

Agora'l retu nos próximos meses. Lo nuestos esfuerzos tienen que s'empobinar a facer ver a la opinión pública que la demanda de la oficialidá ye inaplazable, a facer ver a los que van llevar el ramal

del Gobiernu asturianu que nun se pue mirar por Asturias ensin encarase cola normalización llingüística del país. La XUNTA POLA DEFENSA DE LA LINGUA ASTURIANA va tentar de recoyer el testigu de la manifestación del día 25 y, de la mano de toles fuerces polítiques, sindicales y culturales, de la mano de cualquier asturianu o asturiana amante de la so tierra y la so cultura, va glayar bien alto'l gritu que lleva retrañendo dende va tantos años y qu'esperamos nun tener que volver repetir: ¡L'asturianu, llingua oficial, yá!

Xixón, 15 d'avientu de 1995

Comunicáu

L'Academia de la Llingua Asturiana felicita a los grupos parlamentarios del Congresu que, pidío por L.U., votaron favoratiblemente al inxerimientu de la llingua asturiana nel Plan d'Estudios de la Facultá de Filoloxía. L'Academia entiende que ye un pautu razonable y acordies col sentimientu popular asturianu.

En sen contrariu l'Academia llamenta l'asitiamentu del Partíu Popular que, una vegada más, va a la escontra de la llingua d'esti país faciendo ver que les sos proclames asturianos tienen ruina sofítancia.

L'Academia encamiénta a la direición del P.P. qu'empobine per un camín más reflexivu inxertándose nes demandes d'esti pueblu y que camude'l so allurgamientu ensin xacú, contrariu dafechu a la llingua d'Asturies.

Uviéu, 13-12-1995

Academia de la Llingua Asturiana

Nuevos cargos de l'Academia

El vienres 10 de payares na Xunta celebrada pola Academia de la Llingua Asturiana foron escoyíos los siguientes cargos:

Presidente: D. Xosé Lluis García Arias.

Vicepresidente: D. Roberto González-Quevedo González.

Secretariu: D. Ramón d'Andrés Díaz.

Vicesecretariu: D. Vicente García Oliva.

Ayalguera: Dña. Ana María Cano González.

Uviéu, 10 de payares de 1995

IV Alcuentru “Llingua Minoritaria y Educación”

Los díes 20, 21 y 22 de marzu celebrarásen n’Uviéu l’*IV Alcuentru “Llingua Minoritaria y Educación”* qu’entama l’Academia de la Llingua Asturiana cola collaboración del Centru de Profesores d’Uviéu y la Universidá. Nes sesiones inxeriránse profesores y especialistas asturianos y de fuera del país que desendolquen el so llabor nel campu de la Didáctica y la Pedagogía y la so aplicación a les comunidaes con llingües minorizaes.

Concursos

III Certamen Llitterariu “Vitalaza”

L’Ayuntamientu de L’jena, convoca un certamen de cuentos y poesíes en Llingua Asturiana en collaboración cola Conseyería d’Cultura, qu’ha d’axustase a les bases que vienen darréu:

Primera: Institúyese un premiu únicu de CIEN MIL ptes. pa cá una de les siguientes modalidaes:

— Cuentu: la estensión máxima será d’ochu fueyes y el tema llibre.

— Poesía: la estensión mínima será de cien versos y la máxima de quinientos. El tema, la midida y la rima serán llibres.

Segunda: Los trabayos presentaránse mecanografiados a doble espaciu y escritos per una sola cara. Ca participante sólo podrá presentar una obra.

Tercera: Han de presentase orixinal y cincú copias de cá trabayu escritos n’asturianu. Les obres (ensin firma) llevarán un nomatu que figurará tamién nel exterior de la plica axunta, na que constarán biografía, curriculum, direición y teléfonu.

Cuarta: Los orixinales serán inéditos, non premiaos con anterioridá, nin suxetos a nengún compromisu d’edición.

Quinta: El plazu de presentación de trabayos fina’l día 10 de marzu de 1996.

Sexta: El Xuráu será nomáu a propuestu de la Comisión Municipal Informativa d’Educación y Cultura.

Séptima: El premiu podrá declarase ermu.

Octava: Les obres premiaes van a lleese públicamente nun actu cultural al rodiu de la Selmana de les Lletres Asturianas.

Novena: Los trabayos galardoniaos pasarán a propiedá del Ilustrísimu Ayuntamientu de L’jena, que reservará’l so derechu a editarlos.

Décima: Nun se devolverán, d’oficiu, los trabayos presentaos.

Undécima: Nun podrán participar los escritores galardonianos n'ediciones anteriores.

Duodécima: Les obres mandáranse a la siguiente direición:

ILTMU. AYUNTAMIENTU DE LLENA
CASA MUNICIPAL DE CULTURA
33630 - POLA LLENA - ASTURIES

N' Alemaña

La Confederación d'Asociaciones Españoles de Pas de Familia de la R.F.A., en colaboración cola Academia Española de Formación y la revista *Carta a los Padres* entama un concursu lliterariu de narración o cuentu en cualquier llingua del estáu (castellán, gallegu, euskera, catalán, asturianu...) pa persones asitiaes n' Alemaña y empobináu a neños y rapazos. Los trabayos han unviase enantes del primeru de mayu a: Confederación de Asociaciones Españolas de Padres de Familia en la RFA. Mainzer str. 172, 53179 Bonn.

Alcuentru d'Estudiantes

Celebróse los días 29 y 30 de payares de 1995 el "II Alcuentru d'estudiantes falantes de llingües minorizaes", entamáu pol Conceyu d'Estudiantes Nacionalistes (CEN) d'Asturies dientru de la *Campaña pola Normalización Llingüística na Universidá*. Participaron nes sesiones estudiantes d'Aragón, Galicia, Cataluña, Friül y Gales.

XIV Xornaes d'Estudiu

En mes d'ochobre, los días 25, 26 y 27, celebráronse na Facultá de Filoloxía de la Universidá d'Uviéu les *XIV Xornaes d'Estudiu* entamaes pola Academia de la Llingua Asturiana. Comu davezu, especialistas en llingua y lliteratura axuntáronse nes sesiones que cuntaron nesta edición cola presencia d'investigadores y profesores del proyeutu *PatRom* de patronimia románica, aconceyaos n'Uviéu nestes mesmes feches nel so *IX Coloqui*, empobináu pol Centru *PatRom* d'Uviéu que dirixe la Dra. Ana María Cano.

Certame del quesu d'*Afuega'l Pitu*

En Morcín, el 21 de xineru, celebróse la XVI edición del certame de quesu d'*Afuega'l Pitu*. El pre-gón, n'asturianu, foi pronunciáu pol presidente de l'Academia de la Llingua Asturiana, Xosé Lluis García Arias.

Parllamentu Européu

Los eurodiputaos asturianos Laura González y Alonso Puerta presentaron a la Comisión del Parllamentu Européu una entruga per escrito so la reconocencia de la Llingua Asturiana per parte de la Oficina Europea de Llingües Minoritaries (*Bureau Europeen pour les Langues Moins Répandues*). El documentu conseña l'esmolimientu pola negativa d'esti muérganu européu a la reconocencia del astu-rianu comu una llingua más ente les europees y entruga a la Comisión qué iniciatives tien previstes en cuantes al reconocimientu dafechu de la nuesa llingua.

Asociación Internacional de Llingües y Cultures Amenazaes

Sr. Presidente
Principáu d'Asturies
Suárez de la Riva, 2
UVIÉU

El Bureau Internacional de l'AIDLDCM axuntáu en Liexa el 26, 27 y 28 de xineru de 1996 pide al Presidente del Principáu d'Asturies que declare oficial a l'asturianu nel territoriu asturianu, col mesmu rangu que'l castellán.

El Bureau pide igualmente que s'esparda'l so deprendimientu a tolos centros de enseñanza d'Asturies y a tolos niveles educativos.

El Bureau de l'AIDLDCM pide al Presidente del Principáu que tenga en cuenta la voluntá d'una gran parte del pueblu asturianu que vien reclamando hai años el respetu al drechu de los asturiano-falantes.

El Bureau camienta que la pluralidá y la reconocencia de la bayura cultural y llingüística son la meyor ufierta que se pue facer a la construcción de la Europa del futuru.

Torna asturiana de la carta que l'AIDLDCM empobinó al Sr. Presidente del Principáu d'Asturies darréu de la Xunta fecha en Liexa (Bélxica) a la cabero'l mes de xineru.